

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Aktuální judikatura krajských soudů - způsob určení rozhodce

V rozhodčím řízení panuje nejednotnost v otázce působení tzv. arbitrážních center jakožto servisních organizací rozhodců ad hoc. Zatímco Nejvyšší soud České republiky standardně judikuje, že činnost arbitrážních center je legální a určení rozhodce prostřednictvím arbitrážního centra je platným ujednáním určení rozhodce ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dá jen „RozŘ“)[1], Vrchní soud v Praze zasáhl do dosud jednotné judikatury rozhodnutím[2], v němž vyslovil, že činnost arbitrážních center a určení rozhodce způsobem právě uvedeným považuje za obcházení zákona.

ROZHODČÍ SOUD

při IAL SE Institute of Arbitration Law

Sudiště Praha – PALÁC KONVIKT, Konviktská 24, 110 00 Praha 1, Česká republika
Sudiště Bratislava – Obchodná 39, 811 06 Bratislava, Slovenská republika

■ www.rozhodcisoud.net

Nejvyšší soud sice svolil k publikaci judikátu Vrchního soudu v tzv. Zelené sbírce na jedné straně, na straně druhé však u své předchozí rozhodovací praxe zůstal: „V rozhodčí smlouvě se účastníci mohou dohodnout na mechanismu určení rozhodce (rozhodců), jenž rozhodne veškeré spory vzniklé z určité smlouvy nebo v souvislosti s ní, a to tak, že „počet i osoby rozhodců určí osoba v rozhodčí doložce určená, kterou byl v posuzovaném případě generální sekretář Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat. K rozhodování sporu může být povolán ad hoc rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců určitého soukromoprávního subjektu“, usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. dubna 2010, sp. zn.: 23 Cdo 2672/2008, www.nsoud.cz.

Následná judikatura soudů nižších instancí k této otázce se vyvíjela překotně a nutno říci, že „ode zdi ke zdi“, v poslední době ji však na úrovni odvolacích soudů sjednocují krajské soudy, které se – zdá se – přiklánějí na stranu legality arbitrážních center a platnosti rozhodčích doložek uzavřených stranami rozhodčí smlouvy (doložky) „v jejich prospěch“. Cílem tohoto stručného příspěvku je z relativně četných rozhodnutí poukázat na 2 z nich, a to na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2010, sp. zn.: 39 Co 88/2010, a dále na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 6. 2010, sp. zn.: 36 Co 94/2010, která dobře ilustrují názorové pozice, z jakých krajské soudy k dotčené problematice přistupují.

Judikát Městského soudu v Praze

Městský soud v Praze[3] k tématu určování rozhodců prostřednictvím tzv. arbitrážního centra jakožto právnické osoby sdružující rozhodce ad hoc (týká se ust. § 7 odst. 1 a § 13 RozŘ), a poskytující jim zpravidla rovněž servisní a administrativní zázemí, řekl následující:

- Rozhodčí řízení dle zákona o rozhodčím řízení umožňuje smluvním stranám, aby určité druhy sporu vyňaly z pravomoci soudu a podrobily je zvláštnímu řízení, v němž o nich budou rozhodovat soukromé osoby, tedy v konkrétním případě jeden rozhodce Prostředkem k dosažení tohoto účelu je smluvní volnost, v jejímž rámci strany vymezí, jaké druhy sporů podrobí pravomoci rozhodců a dohodnou se na počtu rozhodců, popřípadě na stálém rozhodčím soudu.
- Shodným projevem vůle stran v rozhodčí smlouvě lze určit nejen počet rozhodců, ale též konkrétní osoby rozhodců nebo stanovit způsob určení rozhodců. V konkrétním případě strany sjednaly, že se jedná o jednoho rozhodce, kterého vybere žalobce ve sporu, ze seznamu firmy Správa rozhodčích řízení a veřejných zakázek s. r. o. Strany si přitom volně mohou sjednat způsob volby rozhodce a postup, dle něhož má být vedeno řízení.
- Odvolací soud je si vědom rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp.zn. 12 Cmo 496/2008, dle něhož pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců, vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem, zřízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel, vydaných touto právnickou osobou, tak je rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona. Toto rozhodnutí se přitom přímo dotýká společnosti S.
- Není pochyb o tom, že firma S. není stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení, avšak s ohledem na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu ČR je přípustné, aby i jiné soukromé subjekty (právnické osoby), než stálé rozhodčí soudy, vedly seznam rozhodců a vydávaly pro účastníky rozhodčí pravidla, jimiž se rozhodci řídí.
- Je přitom nepochybné, že žalobkyni musel být obsah rozhodčí doložky znám, neboť smlouvu vlastnoručně podepsala a ujednání o rozhodčí doložce tak obsahovalo i její projev vůle.
- Při posouzení platnosti rozhodčí smlouvy z hlediska projevu vůle žalované je třeba vzít v úvahu, že se jednalo o samostatné ustanovení a smlouva byla řádně podepsána. Lze tak uzavřít, že žalobkyně si musela být vědoma toho, že smlouva obsahuje rozhodčí doložku. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že i ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu lehkomyšlnosti a neodpovědnosti smluvní strany.

Judikát Krajského soudu v Ústí nad Labem

Podobný závěr zaujal k uvedené problematice Krajský soud v Ústí nad Labem[4], který dovedl následující:

- V daném případě si účastníci v rozhodčí smlouvě dohodli, že v rozhodčím řízení budou spory rozhodovány jedním rozhodcem, který bude jmenován jednatelem společnosti H. ze seznamu rozhodců vedeného touto společností. Dohodli tedy jak počet rozhodců, tak určení osoby rozhodce, i když podřídili jeho určení výběru určenou osobou (jednatelem) z konkrétního seznamu rozhodců společnosti. Rozhodčí smlouvu proto považuje odvolací soud za platnou, z hlediska obsahu je určitá, srozumitelná a citovaným ustanovením neodporuje.
- Odvolací soud se domnívá, že opačný přístup, citovaný v alternativě k odvolacím soudem aplikovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, a to v usnesení Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 12 Cmo 496/2008, považuje odvolací soud za přehnaně formalistický, nevidí důvod, proč rozhodčí řízení zbytečně formalizovat přehnanými nároky na obsah rozhodčí doložky co se týče určení osoby rozhodce, když z ujednání stran jasně vyplývá určení této osoby, které naplňuje požadavek ustanovení § 7 zákona o rozhodčím řízení, aby byl stanoven způsob určení rozhodce, nikoli požadavek přímého určení konkrétního rozhodce v rozhodčí doložce.

§ 39 obč. zák. nelze automaticky vztáhnout na každý rozpor se zákonem

Je tak vidět, že koncept teleologického zneplatňování rozhodčích doložek arbitrážních center nachází v soudní praxi stále menší odezvu, což může být způsobeno tím, že přístup Vrchního soudu v Praze se těmto soudům jeví jako příliš formalistický, jak to explicitně vyjádřil Krajský soud v Ústí nad Labem. Zneplatňování právních úkonů z příliš upjatého formalistického hlediska již v minulosti opakovaně kritizoval i Ústavní soud České republiky, který dovedl, že „ § 39 obč. zák. nelze automaticky vztáhnout na každý rozpor se zákonem“, a dále, že „Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu. V soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana soukromoprávních vztahů, tedy především ochrana smluvních vztahů podle zásady ‚pactasuntservanda‘ (smlouvy se musí dodržovat). V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody, a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně. Opačný výklad by byl v rozporu s čl. 4 odst. 4 Listiny, podle kterého při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod (v tomto případě smluvní volnosti stran) musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.“[5]

Jak k tomu píše Petr Čech[6], který navazující na prof. Ivo Telce[7] podal přesvědčivě výklad, podle něhož by neplatnosti právního úkonu měla být až ultima ratio každého posouzení jeho platnosti, „Nález Ústavního soudu je významný právě tím, jak Ústavní soud problém jeho interpretace zasadil do kontextu ústavně zaručených práv a svobod, resp. shora zmíněných základních principů právních. Doktrínálním závěrem o nutnosti omezit jeho dopady na nezbytné minimum cestou restriktivní interpretace a aplikace, kladoucí důraz na rozumný výklad účelu toho kterého ustanovení, s nímž se úkon ocitl v rozporu, se tak dostalo judikatorního posvěcení tím orgánem, který je určen k výkladu a kontrole ústavnosti.“

Nejvyšší soud České republiky zaujal v otázce platnosti rozhodčí doložky arbitrážního centra, tedy subjektu, který není stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 RozŘ, a přesto vede seznam rozhodců a vydává své statuty a řády (či jinak označená pravidla postupu řízení), názor, že „V rozhodčí smlouvě se účastníci mohou dohodnout na mechanismu určení rozhodce (rozhodců), jenž rozhodne veškeré spory vzniklé z určité smlouvy nebo v souvislosti s ní, a to tak, že „počet i osoby rozhodců určí osoba v rozhodčí doložce určená, kterou byl v posuzovaném případě generální sekretář Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat. **K rozhodování sporu může být povolán ad hoc rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců určitého soukromoprávního subjektu**“.[8] Tímto rozhodnutím se tak opět přihlásil ke své judikatuře, jež legalitu činnosti arbitrážních center uznává a „jejich“ rozhodčí doložky považuje za platné.

Nejvyšší soud České republiky dále svoje judikaturní závěry zopakoval v rozhodnutí ze dne 28. 4. 2010, jež je podobně jako v předchozím odstavci citované rozhodnutí Nejvyššího soudu časově aktuálnější než judikát Vrchního soudu v Praze, kde nad rámec toho, že je rozhodčí doložka arbitrážního centra platným ujednáním ve smyslu ust. § 7 odst. 1 RozŘ dovedl, že může být součástí všeobecných obchodních podmínek[9].

Závěr

Závěrem lze říci, že ať se to týká problematiky rozhodčích smluv, nebo smluv obecně, lze jen přivítat menší formalismus v soudním rozhodování, a ctít takové pojetí smluvní svobody, které bude primárně uznávat, že **dohody je třeba dodržovat**, neboť jiná cesta by nevyhnutelně vedla k vyšší

ingerenci soudní moci do soukromoprávních vztahů, a to nad rámec povolený nebo vítaný ústavním pořádkem, jak přesně vystihl Ústavní soud. Jak ukazuje i poslední judikatura Nejvyššího soudu České republiky, zneplatňování rozhodčích doložek sjednaných ve prospěch rozhodců zapsaných na seznamu tzv. arbitrážních center judikaturním „mainstreamem“ není a judikát Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 se tak ve světle poslední judikatury Nejvyššího i krajských soudů jeví rok a půl po jeho vydání jako překonaný.

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. LL.M.,
advokát v Praze a rozhodce Rozhodčího soudu při IAL SE

[Rozhodčí soud při IAL SE](#)

Expozitura (sudiště) Praha
PALÁC KONVIKT
Konviktská 24
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 224 241 319

Fax: + 420 224 281 226

e-mail: podatelna@rozhodcisoud.net

[1] Nejvyšší soud České republiky opakovaně dovodil, že i soukromé subjekty mohou vést své seznam rozhodců a vydávat své statuty a řády (srov. např. usnesení NS ČR sp.zn.: 32 Cdo 2282/2008, ze dne 31. 7. 2008, kde Nejvyšší soud zopakoval, že „I jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ustanovení § 13 z.r.ř. mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 z.r.ř.“, jakož i nedávné rozhodnutí NSČR sp. zn.: 23 Cdo 5129/2007 ze dne 29. 9. 2009, v němž soudu v rozhodnutí, které je data pozdějšího, než zde traktované rozhodnutí Vrchního soudu, v případě ještě volněji znějící rozhodčí doložky dovodil, že „Rozhodčí doložka, v níž se účastníci dohodli, že rozhodce, jenž bude rozhodovat jejich případné spory vyplývající z leasingové smlouvy, bude vybrán ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR, je platným ujednáním o způsobu určení počtu a osob rozhodců.“, čímž opakovaně postavil svoji dosavadní judikaturní praxi v této otázce na jisto. Srov. též rozhodnutí pozdějšího data, než je předmětný judikát Vrchního soudu v Praze uvedený v následující poznámce pod čarou, např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. dubna 2010, sp. zn.: 23 Cdo 2672/2008, www.nsoud.cz.

[2] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009 sp. zn. 12 Cmo 496/2008 potvrzené Nejvyšším soudem České republiky, jehož občanskoprávní a obchodněprávní kolegium doporučilo publikaci uvedeného usnesení ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, týkající se neplatnosti rozhodčí doložky sjednané ve prospěch tzv. arbitrážního centra.

[3]Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2010, sp. zn.: 39 Co 88/2010, publikováno v časopise PRÁVO – časopis pro právní teorii a praxi, č. 4/2010, str. 69, viz www.ustavprava.cz.

[4]Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 6. 2010, sp. zn.: 36 Co 94/2010, publikováno v časopise PRÁVO – časopis pro právní teorii a praxi, č. 4/2010, str. 70, viz www.ustavprava.cz.

[5] Srov. nálezn Ústavního soudu České republiky ze dne 11. května 2005, sp. zn. II. ÚS 87/04.

[6] Srov. Čech, P.: Ještě k neplatnosti pro rozpor se zákonem, Právní fórum č. 3/2009, str. 95.

[7]Telec, I.: Není rozpor se zákonem jako rozpor se zákonem, Právní rozhledy, č. 5/2004, s. 161 až 168.

[8] Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. dubna 2010, sp. zn.: 23 Cdo 2672/2008, www.nsoud.cz.

[9] Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. dubna 2010, sp. zn.: 23 Cdo 4895/2009, www.nsoud.cz. Rozhodčí doložka byla i v tomto případě sjednána ve smyslu ust. § 7 odst. 1 RozŘ, že stanovila mechanismus určení rozhodce prostřednictvím arbitrážního centra, resp. osoby jeho generálního ředitele a zněla „klasicky“, tj. „Veškeré majetkové spory a nároky vzniklé v souvislosti s uzavřenou leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle právních předpisů platných v ČR rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR“. Jednalo se tedy o rozhodčí doložku v zásadních bodech její textace totožnou s rozhodčí doložkou, jejíž platnost byla předmětem přezkumu Vrchního soudu v Praze v usnesení ze dne 28. 5. 2009 sp. zn. 12 Cmo 496/2008, pozn. aut.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)